

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.nm@regeringskansliet.se

Beslut om yttrande över europeiska kommissionens förslag till reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse

Er beteckning: M2022/01945

Synpunkter

Sammanfattning

- Kommissionen behöver tydliggöra om det är tätbebyggelsens faktiska storlek eller reningsverkets tillståndsgivna anslutning man avser i de olika artiklarna. Länsstyrelsen Jämtlands län (hädanefter benämnt länsstyrelsen) efterfrågar också bedömningsparametrar för vilka vatten som anses vara känsliga för övergödning samt i vilken omfattning tillrinnande vattendrag omfattas. Utan att detta klargörs är det omöjligt att bedöma omfattningen av konsekvenser för direktivet.
- Länsstyrelsen konstaterar att krav på tertiär rening skulle kunna innebära mycket stora kostnader och få stora negativa samhällseffekter utan säkerställd miljönytta både inom länet och Bottenhavet som slutlig recipient. Länsstyrelsen anser att det fortsättningsvis ska vara möjligt att nyttja naturlig kväveretention i områden där kostnaden för införande av tertiär rening inte står i proportion till miljönyttan.
- Länsstyrelsen anser att en ändring av direktivet måste föregås av en konsekvensutredning och att proportionalitetsprincipen behöver beaktas.
- Förslaget är till stora delar för detaljerat och länsstyrelsen motsätter sig att kommissionen får rätt att anta delegerade akter samt genomförandeakter då det är länsstyrelsens uppfattning att bedömningar och beslut i så stor utsträckning som möjligt ska göras med lokalkännedom och så nära verksamhetsutövaren som möjligt. Länsstyrelsen ser ingen nytta med förslaget som

förutsätter att alla medlemsländer har samma förutsättningar, men risker för stora kostnader utan miljönytta.

- Länsstyrelsen ser ingen nytta med förslaget om energineutralitet men onödiga kostnader för verksamhetsutövarna samtidigt som andra delar av direktivet ska implementeras. Länsstyrelsen föreslår i stället att krav införs om att verken ska använda sig av hållbart producerad el.
- Sammantaget innebär direktivet att många åtgärder behöver vidtas vid länets reningsanläggningar och verk och länsstyrelsen vill uttrycka sin oro över den påverkan detta får på glesbygdskommuners redan idag knappa resurser och enskilda invånares ekonomi. Vi ser en risk för att glesbygdskommunerna för att kunna leva upp till direktivet behöver dra ner finansieringen av andra viktiga samhällsfunktioner med risk för människors hälsa som följd. I tillägg till detta ser vi att förslaget skulle kunna påverka företagande och turism negativt. Konsekvenser av direktivet kan vara höjda VA-taxor som kan slå mycket hårt mot enskilda invånare i kommunen.

Artikel 3, collecting systems samt artikel 6, secondary treatment

Tätbebyggelser motsvarande minst 1000 pe eller mer ska omfattas av direktivet jämfört med tidigare 2000 pe, och alltså införa minst sekundär rening. Direktivet förses också med ett krav om gemensamma ledningsnät och säkerställande av full anslutning till verk på 1000 pe eller mer. För Jämtlands län kan detta innebära att ungefär 21 reningsverk behöver tillståndsprövas senast 2025. Resurser som motsvarar det ökade arbetet med tillsyn och provning måste i så fall tillföras Länsstyrelsen.

För verksamhetsutövarna kan ändringen innebära att reningsanläggningar behöver byggas om för att motsvara kraven på rening. Detta ställer krav på att det finns personal med kompetens, tillgång till byggnadsmaterial samt finansiering av ombyggnationer. Vi ser redan idag en brist på samtliga av dessa resurser.

Artikel 4, individual or other appropriate system (IAS)

Förslaget om att enskilda lösningar endast ska tillåtas i undantagsfall innebär ett ökat behov av kommunal tillsyn över enskilda anläggningar och ökat arbete med verksamhetsområden. Länsstyrelsen bedömer att detta även ökar behovet av tillsynsvägledning från länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten. Det behöver i tillägg till ökade resurser för provning även säkerställas att Länsstyrelsen får resurser för att klara av det ökade arbetet med tillsynsvägledning.

Artikel 7, tertiary treatment

Vilka parametrar som ska ingå i bedömningen av vad som anses vara ett känsligt vatten framgår inte av kommissionens förslag och behöver förtydligas för att det ska gå att avgöra vilka konsekvenser artikeln får för länet. Beroende på hur bedömningen av känsliga vatten görs påverkas Jämtlands län i mindre eller mycket stor omfattning med risk för stor socioekonomisk påverkan.

Utpekandet av känsliga områden ska vara färdigt 2025, av de reningsverk som bedöms kunna påverka känsliga vatten ska hälften av tätorter på 10 000 till 100 000 pe ha infört tertiär rening senast 31 december 2030 och resterande verk ska ha infört tertiär rening senast 31 december 2035. Det behöver tydliggöras om reningsanläggningar och verk i Jämtlands län anses kunna påverka känsliga recipienter och tidsspannet för att göra dessa eventuella provningar behöver bli längre i direktivet.

Jämtlands län har områden med vinterturism i kombination med liten lokalbefolkning (tätbebyggelsens storlek är liten medan anläggningen har hög maximal genomsnittlig veckobelastning), vilket skapar mycket stora variationer i belastning på mottagande reningsanläggning. Om dessa reningsanläggningar skulle omfattas av kväverenkraftet i direktivet behöver samtliga byggas om. Det skulle innebära att flera reningsanläggningar i länet behöver tillståndsprövas, projekteras och byggas om under en relativt kort tidsperiod med omfattande krav på resurser hos tillsynsmyndigheterna, kommunerna och med risk för markant ökad VA-taxa för de få fastboende i dessa områden som ska medfinansiera ett överdimensionerat reningsverk som klarar av att säkerställa en kvävehalt på utgående renat avloppsvatten på 6 mg/L både under lågsäsong och flödestoppar. Kostnaden skulle vara oerhört stor i förhållande till tätbebyggelsens storlek och invånarantal och länsstyrelsen befår att det skulle kunna slå hårt mot turism och företagande i Jämtlands län. Samtidigt vill vi vara tydliga med att oavsett kostnad ser vi ingen miljönytta med införande av kväverening i länet och anser att det ska vara möjligt att använda sig av naturlig kväveretention i områden där kostnader överväger miljönyttan. Alternativt ska det finnas möjlighet att söka undantag från bestämmelsen i enskilda fall. Bedömningen av undantaget ska i så fall göras av tillsynsmyndigheten som har den lokalkännedom som krävs för att göra den bedömningen.

Länsstyrelsen anser även att kommissionen oavsett vilka parametrar som ska användas för att bedöma vad som är ett känsligt vatten eller inte ska se över tidsramarna för åtgärderna då det endast är fem år mellan det att områden pekats ut till dess att tertiär rening ska vara införd på hälften av de verk som bedöms kunna påverka en känslig recipient. Länsstyrelsens

bedömning är att risken för oavsiktliga överträdelser är mycket stor med så kort genomförandetid.

Artikel 8, quaternary treatment samt 9, extended producer responsibility

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om avancerad rening men anser att kommissionen ska tydliggöra om man avser tätbebyggelsens storlek eller tillståndsgiven anslutning då det har betydelse för hur direktivet skulle tillämpas i Jämtlands län.

Länsstyrelsen vill kopplat till ökat producentansvar efterlysa krav på att läkemedels- och kosmetikatillverkare tydligt ska informera om produkters påverkan på miljön för att hjälpa konsumenter att välja produkter med mindre påverkan och därigenom minska förekomsten av skadliga kemikalier på marknaden samt behovet av avancerad rening.

Artikel 11, energy neutrality of urban wastewater treatment plants

Förslaget om energineutralitet och krav om biogasproduktion skulle kunna innebära stora kostnader för verksamhetsutövarna samtidigt som andra kostsamma krav i direktivet ska implementeras. Länsstyrelsen ser inte hur kostnaden för införandet av detta är försvarbar utifrån den miljönytta det skulle göra på mindre reningsverk då det finns andra sätt att nyttja hållbart producerad el än att tillverka den på plats.

Länsstyrelsen anser att förslaget är för långtgående, detaljstyrt och svåränpassat för vårt klimat då exempelvis solceller snöar över en stor del av året vilket för en sådan anläggning innebär ett produktionsstopp av elproduktion under några månader om året. Samtidigt kan el produceras hållbart på andra sätt så som vindkraft men inte vid just reningsverket. Länsstyrelsens anser att det vore rimligt att tillämpa bestämmelsen på reningsverk på över 100 000 pe. Där skulle kostnaden för införandet av egenproducerad el eventuellt kunna vara försvarbar utifrån nyttan. Om ett krav på energineutralitet införs ser vi även en risk med försvårade tillståndprocesser.

Artikel 17, urban wastewater surveillance

Länsstyrelsen ser ingen nytta med bestämmelsen om att det ska införas särskild smittspårning vid avloppsreningsverk och föreslår i stället att kommissionen möjliggör för smittspårning under förutsättning att det finns särskilda behov. Annars måste provtagning utföras oavsett behov, med en onödig belastning på laboratorier, transporter och personalresurser samtidigt som provtagningsfrekvens och parametrar generellt ökar på grund av nya förslag i direktivet.

Generella synpunkter

Delegerade akter

Kommissionen föreslår få befogenhet att inom ett flertal områden anta delegerade akter. Det vill säga bland annat besluta om hur små avloppsanläggningar inom tätorter ska utformas, drivas och underhållas. Länsstyrelsen anser att möjligheten att anpassa reningen efter lokala förutsättningar ska fortsätta regleras i de enskilda medlemsländerna och befarar att detaljstyrning från kommissionen kan innebära höga kostnader och krav på åtgärder med begränsad miljönytta. EUs medlemsländer har olika förutsättningar som behöver kunna beaktas och länsstyrelsen ställer sig därför emot förslaget om att ge kommissionen denna rätt. Som motivering till detta vill länsstyrelsen lyfta att vi anser att beslut ska fattas så nära verksamhetsutövare som möjligt för ökad efterlevnad, trovärdighet och acceptans men även för bättre bedömning av platspecifika förutsättningar och behov av rening. Alltså att beslut ska fattas där man bäst bedömer miljöpåverkan eller nytta kontra kostnaden för åtgärder vid just denna verksamhets lokalisering. Vi ser exempelvis inte att nuvarande förslag reglerar möjligheten till fördröjningsmagasin i syfte att sprida ut belastningen på ett avloppsreningsverk över tid för en bättre fungerande rening utifrån våra förutsättningar, men befarar att kommissionen skulle kunna inskränka den möjligheten om de medges rätt att påverka hur reningstekniken ska utformas.

Juridiskt samspel

I dagsläget pekas områden ut som känsliga för övergödning baserat på flera direktiv (vattendirektivet, nitratdirektivet och avloppsdirektivet). Länsstyrelsen ser ett behov av att samla frågan i dessa för att förenkla bedömningen, göra den mer rättssäker samt i praktiken säkerställa att åtgärder vidtas på rätt platser. Vilka parametrar som ska ingå i bedömningen behöver klargöras.

Direktivet utökas för att gälla mindre tätorter

Om kommissionen anser att den typ av markbäddslösningar vi idag använder i Sverige i stor utsträckning bör ersättas av annan typ av rening anser vi att detta ska konsekvensutredas då det kan innebära mycket stora kostnader och svårigheter för privatpersoner. Infiltrationsbäddar är en lösning som ibland är den enda tillämpbara på glesbefolkade platser, utan att för den sakens skull vara en per definition dålig miljömässig lösning. Om artikeln träffar enskilda avlopp i Jämtlands län kommer det ställa krav på ökad tillsynsvägledning, tillsyn och därmed kostnader som behöver säkerställas.

1B2023-02-06

Fel! Hittar inte referensälla. Utökad kontroll och rapportering samt kort genomförandetid

Nuvarande rapporteringskrav tas bort och ersätts av att uppgifter för kontroll av parametrar i direktivet följs finns tillgängliga för kommissionen och uppdateras årligen. Länsstyrelsen bedömer att förslaget initialt innebär en stor ökning i tillsynsarbete och arbete med digitala verktyg för att sedan på sikt stabilisera sig på en högre tillsynsnivå än idag. Även verksamhetsutövarna kommer behöva ökade resurser för att klara av den ökade provtagningen och rapporteringen. Länsstyrelsen behöver tilldelas medel för att klara av den ökade arbetsbelastningen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med miljöskyddshandläggare Caroline Westerlund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Susanna Löfgren, Länsråd samt Marina Wallén Mattsson, enhetschef Djur- och miljöenheten.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.